

Petiție pentru digitalizarea manuscriselor grecești ale Noului Testament aflate la Biblioteca Academiei Române, Muzeul Național de Artă al României și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” (Iași)

Prin această petiție atragem atenția asupra necesității transpunerii în format digital a manuscriselor grecești ale Noului Testament aflate la Biblioteca Academiei Române, Muzeul Național de Artă al României și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași.

De peste un an și jumătate, BAR și MNAR refuză în mod sistematic parteneriatul propus de Centrul pentru Studiarea Manuscriselor Noului Testament (www.csntm.org), în lipsa oricărui proiect alternativ credibil. Aceeași lipsă de interes a dovedit, în perioada martie-mai 2010, și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași.

Considerăm că dezinteresul arătat de aceste trei instituții față de conservarea și valorificarea digitală a patrimoniului propriu este îngrijorător și dorim să tragem un semnal de alarmă privitor la această situație, pe care o considerăm inacceptabilă.

Biblioteca Academiei Române deține 13 manuscrise grecești ale Noului Testament. Deși existența lor este cunoscută cercetătorilor și specialiștilor de câteva decenii, ele n-au fost niciodată microfilmate/digitalizate sau studiate în detaliu din perspectiva tipului de text pe care îl conțin ori al înrudirii cu alte manuscrise grecești din totalul celor 5800 înregistrate în catalogul internațional al MSS grecești (*Kurzgefasste Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments*).

Muzeul Național de Artă al României deține 5 manuscrise grecești ale Noului Testament. Dintre acestea, doar manuscrisul nr. 32 (Gregory-Aland 2767) a fost arhivat în format digital.

Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași deține un lecionar evanghelic grecesc (MS 160/IV–34) care a fost studiat de cercetători, dar fără a fi beneficiat de transpunere în format digital.

Centrul pentru Studiarea Manuscriselor Noului Testament, organizație **non-profit**, fără afiliere politică sau religioasă, fondată în 2002, are o experiență considerabilă în digitalizarea manuscriselor Noului Testament. În cei 8 ani de activitate, CSNTM a fotografiat **350 de manuscrise**, producând circa **150.000 imagini** digitale. Aproape 20% dintre manuscrise nu fuseseră cunoscute comunității științifice internaționale. CSNTM folosește aparate de fotografiat Canon EOS 1Ds Mark III (care

produc imagini de 21.1 megapixeli; foto dreapta). Rezoluția folosită este mai mare decât cea îndeobște considerată necesară pentru documentele scrise de mână, iar modelul Mark III este dotat cu opțiuni care sporesc eficiența procesului de fotografiere și calitatea imaginilor rezultate.

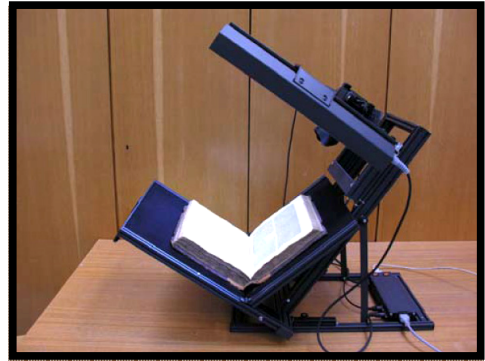
Pentru protejarea manuscriselor, specialiștii CSNTM utilizează un suport special, așa-numitul Graz Travelers Conservation Copy Stand (foto dreapta, jos), proiectat de un profesor de la Universitatea din Graz, Austria, în scopul fotografierii optime a documentelor antice sau medievale. Echipamentul le permite

fotografilor CSNTM o serie întreagă de reglaje care duc la minimalizarea contactului cu manuscrisul. Un senzor laser de măsurare a distanței garantează că fiecare imagine este perfect focalizată. Suportul este proiectat să permită o deschidere maximă în unghi de 105°, pentru evitarea presiunilor excesive asupra documentului digitalizat.

De la înființare, Centrul a digitalizat manuscrise în următoarele instituții, de pe trei continente: Statele Unite, Europa și Australia:

- Universitatea Cambridge, Marea Britanie
- Mănăstirea Sf. Ioan Teologul, Patmos, Grecia
- Patriarhia Ecumenică din Constantinopol (Istanbul), Turcia
- Universitatea Macquarie, Sydney, Australia
- Universitatea din Michigan, Ann Arbor, Statele Unite
- Muzeul Benaki, Atena, Grecia
- Arhivele Naționale, Tirana, Albania

NOTA BENE:

a) În toate cazurile, deținătorii manuscriselor sunt proprietarii de drept ai facsimilului digital realizat de CSNTM și pot dispune de el după plac. Prioritară, în procesul digitalizării manuscriselor de către CSNTM, este protejarea lor;

b) CSNTM nu face comerț cu facsimilele obținute, ci le expune public, gratuit. Interesul „comercial” iese din discuție.

Răspunsul Bibliotecii Academiei Române la propunerea CSNTM

În septembrie 2008, CSNTM a trimis prima scrisoare Bibliotecii Academiei Române, oferindu-se să digitalizeze cu titlu gratuit cele 13 manuscrise aflate în colecția acesteia, cu scopul de a facilita introducerea lor în circuitul internațional al cercetării de profil, prin afișarea lor pe site-ul CSNTM, alături de celelalte 350 de manuscrise deja arhivate în format digital. După mai bine de **un an**, în urma demersurilor perseverente făcute de Emanuel Conțac, reprezentantul CSNTM în România, Biblioteca Academiei, prin scrisoarea din 02.12.2009, s-a arătat dispusă să vândă CSNTM copii digitale ale manuscriselor 234, 695, 932 și 1170 pentru suma de 2.999 RON (circa 1000 USD la data respectivă). Prin această scrisoare-răspuns, Biblioteca Academiei refuză să ia în serios propunerea de parteneriat a CSNTM și dovedește un dezinteres alarmant față de situația patrimoniului ei cultural. În esență, BAR refuză să-și arhiveze digital bunurile culturale, atunci când i se oferă ocazia unei bune colaborări cu o prestigioasă instituție de cercetare

străină. Considerăm că perspectiva eminamente financiară a Bibliotecii Academiei față de propriul ei patrimoniu este îngrijorătoare și păguboasă pe termen lung.

Răspunsul Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” la propunerea CSNTM

Într-o scrisoare datată 19 mai 2010, directorul BCU Iași, dl. prof. univ dr. Alexandru Călinescu, a informat CSNTM că nu dorește realizarea unui parteneriat, motivând că „operațiile de digitalizare se vor face de către instituția noastră, în cadrul proiectului care va duce la constituirea Bibliotecii Digitale Naționale”. Ceea ce omite să spună direcțiunea BCU Iași este că în prezent nu există nicio finanțare pentru realizarea Bibliotecii Digitale Naționale. De asemenea, scrisoarea nu precizează dacă BCU Iași deține deja tehnologia și know-how-ul necesare operațiunii de digitalizare a MS 160/IV–34.

Menționăm că, și în cazul în care proiectul Bibliotecii Digitale Naționale ar fi realizat, digitalizarea propusă de CSNTM rămân un act cultural semnificativ, prin aceea că va include manuscrisele Noului Testament aflate în posesia unor biblioteci din România într-o serie tematică ușor accesibilă specialiștilor, pentru a nu mai vorbi de beneficiul de imagine obținut de BDN prin colaborarea cu CSNTM.

Răspunsul Muzeului Național de Artă al României la propunerea CSNTM

Prima scrisoare a CSNTM către Muzeul Național de Artă a fost expediată pe 18 ianuarie 2009. În ciuda unor semnale inițiale favorabile, Muzeul a amânat *sine die* un răspuns ferm, invocând diverse întârzieri în relația cu Ministerul Culturii. Deși Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor a avizat pozitiv inițiativa CSNTM, serviciul juridic al Muzeului a ridicat obiecții la propunerea părții americane. Urmare a demersurilor perseverente ale reprezentantului CSNTM, Muzeul de Artă a formulat finalmente un răspuns scris, după **un an** de la data primului contact între cele două instituții. Pe 2 martie 2010, Muzeul de Artă denunța oferta CSNTM drept oneroasă, invocând Ordonanța de urgență nr. 34 din 19/04/2006, privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii. Precizăm că această ordonanță are ca scop (cap. 1, secțiunea 1, art. 2) „a) promovarea concurenței între **operatorii economici**; b) garantarea tratamentului egal și nediscriminarea **operatorilor economici**”, de aceea considerăm că invocarea acestui act

este contrară spiritului și scopului pentru care a fost gândit. CSNTM, prin definiție, este o organizație non-profit; nu urmărește scopuri comerciale și nu poate fi considerat „operator economic”. Activitatea CSNTM este susținută din donații și din activități de *fund-raising*, practicate de toate organizațiile non-profit din SUA.

Considerăm că serviciul juridic al Muzeului Național de Artă a invocat abuziv Ordonanța de urgență 34 din 19/04/2006, ignorând însă cu bună știință art. 11 din Legea Muzeelor (311/2003), care spune:

„Autoritățile administrației publice centrale și locale și instituțiile publice de specialitate subordonate acestora, precum și proprietarii și titularii de alte drepturi reale asupra muzeelor și colecțiilor publice pot coopera, după caz, cu **organizații neguvernamentale**, în vederea dezvoltării, protejării, conservării, restaurării, **cercetării și punerii în valoare a patrimoniului muzeal, în interes științific** sau cultural-turistic.”

CSNTM este o organizație non-guvernamentală, care își propune să cerceteze și să pună în valoare (prin digitalizare) o mică parte din patrimoniul cultural al MNAR. Ca membri ai Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România, considerăm nelegală și nepotrivită respingerea de către MNAR a unui parteneriat științific cu CSNTM prin invocarea unei ordonanțe menite să reglementeze concurența între operatorii economici.

Dincolo de motivele de îngrijorare expuse mai sus, membrii Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România își exprimă speranța că Biblioteca Academiei Române, Muzeul Național de Artă al României și Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” vor reveni asupra deciziilor luate și vor accepta parteneriatul cu CSNTM sau orice alt proiect alternativ fezabil, în scopul conservării digitale a manuscriselor grecești ale Noului Testament.

Considerăm că menținerea, din motive birocratice, a unei părți a patrimoniului cultural al României în afara circuitului internațional nu poate fi acceptată.

Iași, 10 iunie 2010

Petiție inițiată de Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România.

În numele Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România:

prof. univ dr. Eugen Munteanu, președinte

dr. Mihail Neamțu, vicepreședinte

dr. Mioara Dragomir, secretar general

drd. Sabina Rotenstein, trezorier

dr. Emanuel Conțac, membru

dr. Anamaria Gînsac, membru

dr. Wilhelm Tauwinkl, membru